

**ZASJEDANJE 43. SJEDNICE ZASTUPNIČKOG DOMA
HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA, ODRŽANE 20. LISTOPADA 1999.**

Početak u 9,00 sati

Predsjedava:

**akademik VLATKO PAVLETIĆ, predsjednik Zastupničkog doma
Hrvatskoga državnog sabora**

(...)

PREDSJEDNIK:

Ako se ne odustaje od prigovora dužan sam ga staviti na glasovanje.

Dajem na glasovanje prigovor zastupnika Vladimira Šeksa da se iz dnevnog reda izostavi Prijedlog zakona o lokalnoj samoupravi i upravi.

Tko je za? Hvala.

Tko je protiv?

56 je glasovalo da se izostavi iz dnevnog reda a 29 da ostane. Prema tome biti će izostavljeno iz dnevnog reda.

Uvaženi zastupnik Dubravko Jelčić u pisanom prigovoru predlaže da se iz dnevnog reda izostavi točka Prijedlog zakona o otklanjanju posljedica totalitarnog komunističkog režima. Predlagatelji su uvaženi zastupnici Đapić, Kandare i Jukić.

Pisani prigovor primili ste na sjednici pa molim uvaženog zastupnika Jelčića ako želi da usmeno još kratko kaže.

Akademik ANTUN DUBRAVKO JELČIĆ:

Gospodine predsjedniče, sve ono što bih imao reći o ovome ja sam zapravo stavio ovdje u ovaj pismeni podnesak međutim ako ste mi već dali priliku iskoristiti će je da možda samo ocrtam neka mesta iz ovoga pismenoga podneska.

Već samo pozivanje na pismene tragove koji bi morali biti odlučujući o tome da li je netko bio žrtva ili nije /Govornik se isključio, ne čuje se./... bila doista pravna država međutim mi dobro znamo da ona to nije bila, mi dobro znamo da je čak i sa vrha države savjetovano javno sucima da se baš ne moraju držati zakona "kao pijani plota", to se gospodin Šeparović sigurno dobro sjeća. Zatim znamo i iz osobnih iskustava poznamo ljude koji su itekako bili progonjeni, koji su itekako bili diskriminirani a da o tome nikada nikakvih pismenih dokumenata nije postojalo.

Isto tako znam i obratnih slučajeva da su ljudi koji su bili na stanovitim, istaknutim mjestima bez ikakvih pismenih dokumenata zaštićivali one koji su bili proganjani i omogućavali im da prežive. Prema tome, budući da je današnja situacija sasvim drugačija nego što je Poljska ili Mađarska na koju se pozivamo

kada govorimo o tome koji takav Zakon imaju a gdje isto tako čini mi se nije baš pokazao ne znam kakve velike rezultate, mislim da kod nas ne bi trebalo raspirivati i dalje te nesretne podjele iz drugoga svjetskoga rata i da bismo već zato morali otkloniti u ovoj situaciji danas ovaj Zakon.

Doista sam za to da birači sami odlučuju, jer ljudi dobro znaju tko je što bio i tko je što radio, pa neka onda oni odluče hoće li nekome glas ili neće. Hvala.

PREDsjEDNIK:

Predstavnik predlagatelja uvažni kolega Đapić.

Molim?

/Upadica iz klupe, ne čuje se./

Ne, kao uvijek jedino sa svog mjesta. Bio bi presedan.

ANTO ĐAPIĆ:

Nije, ja sam i kod zadnjeg, prvog prijedloga zakona o zdravstvu bio dolje, ali nema veze. Dobro.

Hrvatska stranka prava i predlagatelji u cijelosti odbacuju prigovor koji je podnio uvaženi zastupnik akademik Jelčić u ime kluba Hrvatske demokratske zajednice. To je antieuropski prigovor, prigovor koji se protivi praksi najsnažnijih tradicijskih zemalja koje su u ovom trenutku članice NATO saveza i korak do ulaska svojih zemalja u Europsku uniju, prije svega mislim na Mađarsku, Poljsku i Češku.

Lustracija je temeljni završni zahvat demokratskog obračuna, demokratskog sustava sa ostacima i nasljeđem komunizma u cijeloj Europi pa tako smatramo da je potrebno i u Hrvatskoj ga napraviti.

Prigovori koji govore o detaljima našeg zakonskog prijedloga i zbog čega se traži skidanje sa dnevnog reda ne ulaze u duh Zakona lustracije, ne ulaze u duh zakona kojim bi se otklonile posljedice totalitarnog komunističkog režima u Republici Hrvatskoj.

Interesantno je da godinu i pol dana nakon ponavljanja našeg Lustracijskog zakona, da se ipak promijenila klima u postidnjem smislu i da su i neki mediji o tome objektivnije pisali i neki zastupnici i političari o tome se izjašnjavali mnogo objektivnije rekao bih i korektnije nego prije godinu i pol dana.

Ali isto tako, ovaj prigovor je na tragu i onih prigovora koji su se pojavljivali posljednjih tjedan i pol dva dana vezano za Zakon o lustraciji, a koji neargumentirano i rekao bih vrlo nekorektno idu u pravcu toga a time se dezinformira hrvatska javnost a ne otvaranjem rasprave i skidanje nedemokratski sa dnevnog reda, a politički potpuno neopravdano stvori se klima, stvara se raspoloženje kako je to udar na pomirbu, kako je zakon nedemokratski, da on uvodi novu nam diskriminaciju, da je

Lustracijski zakon neeuropski i nije okrenut budućnosti, da je zakon upreren protiv nekih oporbenih stranaka, da je Lustracijski zakon zakašnjela inicijativa jer da je donesen 90., 91. godine bilo bi dobro ali sada je prekasno, te da je predlaganje zakona predizborni potez, te da je ustvari Lustracijski zakon kao što je rekao jedan čak kolega, lupio pa ostao živ, tek zapravo primitivni dogovor HSP-a i HDZ-a.

Što se tiče prigovora da je ovo udar na pomirbu, gospodine Jelčić i kolegice i kolege svi nazočni, moram vas podsjetiti da se ovo sve zbiva nepun tjedan nakon sahrane posmrtnih ostataka hrvatskog mučenika Brune Bušića koji je sam bio žrtva onih na koje se Lustracijski zakon odnosi.

Isticati s jedne strane Bušićevu žrtvu i istodobno se protiviti lustraciji, znači biti licemjerno i dvolično. Ovakvo licemjerje i dvoličnost svojstveno je jedino za komuniste. O kojoj se to pomirbi uopće može govoriti? O pomirbi pokojnog Bruna Bušića i udebnog ubojice koji ga je ubio, o pomirbi tisuće žrtava komunizma nama dragih pokojnika i njihovih krvnika. Neka mi njihove obitelji oproste na cinizmu, ali ta pomirba je da tako velim, tehnički nemoguća jer su oni mrtvi a mi nemamo baš nikakvo pravo zaboraviti ili marginalizirati zločine počinjene nad njima, kao što nemamo baš nikakovo pravo dopustiti njihovim krvnicima da i dalje mirno šeću Hrvatskom i sudjeluju u političkom životu te obnašaju državne funkcije kao da se baš ništa nije dogodilo. Uostalom biti će na ovoj sjednici govora i o tome, da je izvješće saborske Komisije za žrtve rata i posljeraća jasno govori o potrebama donošenja nekakve vrste lustracijskog zakona.

Citirao bih jednu kinesku Konfučijevu izreku o državnoj upravi: "Prva i temeljna zadaća svake vlasti je definirati i pojasniti pojmove, jer ako pojmovi nisu jasni nezna se što je ispravno a što krivo, ne može se odmjeriti kazna ni dodijeliti nagrada pa se zato ne može niti dobro vladati". Drugim riječima, da bi se pravilno i dobro vladalo treba jasno reći što jest dobro a što nije zlo.

Kažu nam da je zakon nedemokratski, da on uvodi novu diskriminaciju. Ovo je čisto iskriviljavanje činjenica bilo namjerno ili nenamjerno. Možda je riječ o nenamjernom iskriviljavanju činjenica, ako je tako onda ljudi koji to govore uopće nisu pročitali naš zakonski prijedlog te iznose svoja stajališta na temelju svojih predrasuda o Hrvatskoj stranci prava tvrdeći da naš prijedlog zakona povlači progone, zatvore, logore, čistke i sl. što je upravo obrnuto, a to su radili oni na koje bi se Lustracijski zakon trebao primijeniti.

Ipak, u našem Lustracijskom zakonu nema ni govora o tome. Mi dakle, samo tražimo izdvajanje iz javnog života na pet godina, te iz državnih i javnih službi i svih onih koji su u praksi provodili stihove komunističke revolucionarne poezije, "Tko

drugačije kaže, taj kleveće i laže, osjetit će našu pest". Drugim riječima, onih koji su bili djelatnici komunističkih tajnih službi, kao i oni koji su bili njihovi nalogodavci ili korisnici njihovih usluga. Dakle, nema govora o diskriminaciji o čemu se govori u prigovoru, koja bi se temeljila na političkim uvjerenjima jer bi tada zakon bio uperen protiv svih članova komunističke partije, a što nije. Nasuprot tome, ovaj zakon je uperen u političkom smislu protiv ljudi koji su bili provoditelji komunističke diktature u Hrvatskoj.

Mi želimo onemogućavanje njihovog javnog djelovanja. Lustracijski zakon naime propisuje petogodišnju zabranu izbora ili imenovanja na dužnosti u državi i lokalnoj samoupravi. Odluku o tome bi donosio lustracijski sud kao što je u praksi u nekim zemljama tranzicije, na temelju podataka dostavljenih od strane posebnog državnog povjerenika.

Ipak možda je riječ o svjesnom i namjernom iskriviljavanju činjenica u svezi našeg Prijedloga lustracijskog zakona, no u tom slučaju sigurno je riječ o ljudima koji bi bili zakačeni lustracijom.

Kažu nam da je Lustracijski zakon neeuropski i nije okrenut budućnosti. To je notorna glupost. Ovaj zakon provele su Poljska, Češka i Mađarska koje su tek nakon toga mogle stupiti u NATO. Ovdje su i kolege svjedoci koji su vidjeli da smo prigodom tiskovne konferencije sa 40-tak stranih novinara imali jedno od središnjih pitanja, pitanje Lustracijskog zakona u Hrvatskoj. Provela ga je i Njemačka u svom istočnom dijelu nakon ujedinjena, tj. nakon rušenja Berlinskog zida.

Treba posebno napomenuti da Bugarska i Rumunjska, Slovenija i Slovačka nisu provele ovaj zakon, no zato i danas pokušavaju dokazati svoju pouzdanost pred vojnim dužnosnicima NATO-a. Uostalom, NATO i Europska unija u koji se mnogi prisežu u ovom hrvatskom Parlamentu, su nastali radi zaštite Europe i europskih vrijednosti od komunizma, stoga je za ulazak u NATO i Europsku uniju bitna dekomunizacija na svim područjima javnog života. Na tome prolaze ili padaju tzv. nove demokracije u istočnoj Evropi.

Hrvatska ne može ući u 21. stoljeće ravnopravno u europsku obitelj naroda sve dok se ne osloboди svake od tih metastaza tumora komunizma, što prije i što temeljitije to učinimo, to bolje za svih nas. Ti čuvari tekovina revolucija ne mogu promicati europska mjerila vrijednosti, niti graditi Hrvatsku kao demokratsku državu jer su se cijeli svoj život svim silama borili za socijalizam na balkanu i za komunističku Jugoslaviju.

Ima i onih koji vele da je zakon uperen protiv nekih oporbenih stranaka. Zapravo ovaj zakon je uperen protiv svih i protiv ni jedne stranke. Dakle zakon je uperen protiv stranaka koje doista žele Hrvatsku demokratizirati i približiti Evropi, ali

je svakako uperen protiv onih stranaka u kojima su na ključnim pozicijama ljudi koji su bili stupovi komunističke diktature i njeni vršitelji na svim razinama od države do najmanje općine. Svatko je imao i ima pravo vjerovati u komunističke idejotarije, koje su oni propovijedali, pa makar se ti nekadašnji čuvari ...revolucije danas nazivali i socijaldemokratima ili demokršćanima ili pravašima ili liberalima ili borcima za ljudska prava, demokraciju i slobodu medija. Ponavljam, svatko ima pravo vjerovati u to, no nitko nikada nije imao pravo prisiljavati sve druge ljude oko sebe, da u te komunističke gluposti moraju vjerovati, te da im štoviše moraju podrediti cijeli svoj život i rad i da trebaju javno govoriti hvalospjeve o njima i partiji. Ima navodno i mudrih savjetnika koji kažu, lustracijski zakon je zakašnjela inicijativa, da je donesen 91. godine bilo bi dobro, ali sada je prekasno. Ovaj savjet je posve besmislen. Naime, Česi su donijeli zakon još prije razdvajanja sa Slovacima, Nijemci odmah nakon rušenja Berlinskog zida, Mađari znatno kasnije, Slovincima to još nije uspjelo, unatoč demokratskim inicijativama Janeza Janše, ipak u Poljskoj lustracijski zakon stupio je na snagu tek 1997. godine. I je li to bilo zakašnjelo, ni govora, radilo se o varljivoj nadi Poljaka i drugih da će lustracija tih stupova što se nama nudi u prigovoru, diktatura proletarijata ići sama od sebe, bilo uz pomoć demokratskih mehanizama unutar stranaka, bilo izbornim demokratskim mehanizmom. No, to očito nije bilo dovoljno. Pokazalo se naime da je deokumunizacija Poljske nemoguća bez provedbe lustracijskog zakona. Osim toga, svima onima koji kažu da je sada prekasno, treba još jedanput napomenuti da zločini ne zastarijevaju. Ovo posebno napominjem radi naših mlađih sugrađana, dakle radi generacije koja ovih dana navršava 18 godina i koja je bila premlada kako bi se sjećala svega što se zbivalo prije 90-te godine. Naime, uspostavljanjem komunističkog režima u Hrvatskoj 45. godine, hrvatskom narodu nametnuta je neograničena totalitarna vlast Komunističke partije, koja je bila iznad i izvan Ustava i izvan svih zakona i propisa. Drugim riječima to je značilo kontrolu svog gospodarstva, kontrolu javnog života, nekažnjeno nasilje nad građanima i pljačku njihove imovine, mogućnost masovnih smaknuća zarobljenika i političkih protivnika u logorima, kontrolu medija, ideologizirano školstvo itd. Značilo je to ujedno prismotru i strah. Gospodarstvo u kolapsu, vođeno od ljudi sposobnih jedino za postavljanje šumskih zasjeda, neprekidni očaj i siromaštvo, često na rubu gladi, masovnu emigraciju itd. Ukratko, zaostalu "balkansku tiraniju" i "azijsku satrapiju", a ni u kom slučaju Europu, uspješno gospodarstvo, demokraciju o čemu danas upravo oni govore. Udbaši, KOS-ovci, SDB-ovci i slični, tih su olovnih godina uhodili, progonili, zatvarali i mučili ljude, odnosno ubijali bez zadrške svakog u domovini ili iseljeništvu tko se Partiji Jugoslavije

suprostavio mišljenju, riječju i djelom. Sva ta zla činili su po nalogu svojih nadređenih u Partiji, koji su držali za cir, a to je diktatura proletarijata opravdava sve, baš sve. Neshvatljivo je da se ljudi nonšalantno odnose prema zlu koje su nanjeli komunisti, a istodobno je normalno dan danas progoniti nacističke zločince. Ovdje je malo prije rečeno da prevladamo ...2. svjetskog rata, ovo nije zakon ...2. svjetski rat, ali ako je tako, onda ako se sudilo Dinku Šakiću, može se barem u Hrvatskom parlamentu otvoriti rasprava i o zločinima koji su pod komunizmom učinjeni u Hrvatskoj. Još je doduše razumljivo kad to ne razumijevanje pokazuju poneki Francuzi, Englezi ili Amerikanci, pa govore o komunizmu kao pogrešnoj izvedbi jedne navodno dobre ideje. No, neshvatljivo je kada vodeći ljudi hrvatske politike, Hrvati za progon komunističkih zločinaca pokazuju sasvim drugačiji stav, pogotovo je neshvatljivo da danas bilo kome ovo sve treba govoriti i objašnjavati. Svega 10 godina nakon pada Berlinskog zida i nakon odlaska ... scene, posljednih pokušaja stvaranja tzv. socijalizma po mjeri čovjeka, jer je ono prije toga bilo socijalizam po mjeri životinja. Ipak, tu treba biti precizan. Nonšalantni su i zaboravin prema zločinima komunizma upravo oni koji najbolje znaju koliko je zla komunistički režim nanio Hrvatskoj. Uostalom stara kineska izreka kaže: "Čovjek koji zna za pogrešku, a ne želi je ispraviti, sigurno je i sam griješio, drugim riječima, sigurno je i sam bio upleten u tu pogrešku.", Naime, oni koji su u Hrvatskoj najzaboravniji i najskloniji zastarjevanju tih zločina, oporstu i zaboravu su ljudi koji su bili stupovi toga režima ili su to pak ljudi koji pored svojih današnjih interesa i interesa njihovih partnera ne žele otvaranje tog komunističkog ormara užasa.

Stigli su čak i prigovori iz djela oporbenih redova, da je predlaganje lustracijskog zakona predizborni potez. Ovo je vrlo ciničan i bezobrazan, a u isti mah i glup odgovor. Naime, HSP ovaj zakon po prvi put je stavio u saborsku proceduru još početkom 98., dakle skoro 2 godine prije izbora. Tada su ga zajedničkim snagama skinule s dnevnog reda, kao što će biti i danas i HDZ i stranke šestorice, mada tada nije bilo predizborno vrijeme. Uostalom svi zakonski prijedlozi koje je ovih par godina HSP uputio u saborsku proceduru, bili su odmah od pojedinih ljudi označavani kao predizborni potez, mada su npr. kod Zakona o pobačaju upućeni 96. godine, tj. 3 puta godine prije izbora. Izjaviti da je predlaganje lustracijskog zakona predizborni potez znači ili ne razumjeti demokraciju, ili se možda time želi reći da su zakoni predani u proceduru u izbornoj godini manje vrijedni ili manje važi. Naime, predizborno vrijeme je svo vrijeme od izbora do izbora, dakle čitave ove 4 godine i za nas u HSP-u kampanja doista traje svo to vrijeme. Uostalom ako je predlaganje lustracijskog zakona predizborni potez, što je onda Prijedlog zakona o povrtku duga

umirovljenika, čiji su predlagatelji upravo danas bili kolege, što sam ja podržao da dođe na dnevni red.

Najzanimljiviji je komentar kako je predlaganje lustracijskog zakona zapravo primitivni dogovor HSP-a i HDZ-a, tako misli moj kolega saborski zastupnik gospodin Jozo Radoš. Ovo je izvan svake pameti. Ne znam u kojem logičnom sustavu funkcioniše gospodine Radoš, iz čega izvlačite ovakove zaključke. Dakle, zašto bi HSP mjesecima izradivao zakon, kontaktirao sa kolegama u Poljskoj, Njemačkoj, Sloveniji i sve to skupa radio samo zato da zakon nikada ne uđe.../Govornik je isključen, ne čuje se./ tj. da bude uklonjen sa dnevnog reda sabora na isti način na koji su ga početkom 98. godine uklonili združenim snagama HDZ i šestorica, u želji da se o ovim temama nikada ne otvorи saborska rasprava.

Ponavljam po tisućuti put, sve HSP-ove zakonske prijedloge izrađuje HSP sam i svi su sklonjeni s dnevnog reda ili saborske procedure isključivo voljom većine HDZ-a. Zašto bi HSP radi nekakvog dogovora s HDZ-om ulagao toliki trud u izradu zakona, bilo bi to glupo i nerazumno. Međutim činjenica je da je gospodin Radoš i njegove kolege iz šestorice, dobro znaju zašto HDZ ne želi raspravu o ovom zakonu. No činjenica je i to da ni sam gospodin Radoš i njegove kolege iz HSLS-a i ostalih stranaka šestorice, iz nekih njima znanih razloga ne žele otvoriti ovu raspravu, pa jedva čekaju da posao, prljavi posao skidanja lustracijskog zakona s dnevnog reda, obavi HDZ umjesto na njih.

I na kraju završiti će. Stranka prava i njeni zastupnici i HKDU, tada činimo jedinstveni Klub HSP-a i HKDU-a, četri godine nisu nikada napuštali sabornicu, svoj smo posao pošteni i kvalitetno odradivali, dok su neki znali biti po godinu dana izvan, davajući ostavke na svoje funkcije, a primajući plaću svo to isto vrijeme na funkcije za koje su dali ostavke. Ali ćemo mi danas u znak simboličnog prosvjeda, zbog skidanja ove točke s dnevnog reda, dok traje glasovanje napustiti sabornicu.

Hvala lijepo.

PREDsjEDNIK:

Za ispravak netočnog navoda javili su se uvaženi kolega Jelčić i Radoš. Ali moram nepomenuti da prema Poslovniku u ovom sada momentu je moguće samo ispravak netočnog navoda, a ne polemika. Nema rasprave, nema polemike.

Uvaženi kolega Jelčić.

akademik ANTUN DUBRAVKO JELČIĆ:

Gospodin Đapić poziva se na Brunu Bušića. Mogu se i ja pozvati na njega. Da je gospodin Đapić pročitao tekstove Brune Bušića onda bi vjerojatno video da je Bruno Bušić upravo zagovarao ovo što ja govorim. Bruna Bušića sam pozivao 1968. S njime sam

razgovarao upravo o ovoj bezbroj puta. I da je gospodin Đapić pročitao prije svega njegovu Bušićevu studiju Hrvatske ustaše i komunisti koji je izdao negdje 78. godine čini mi se u Washingtonu, ili njegovu veliku knjigu sabranih tekstova "Jedino Hrvatska", tako se zove ima nekih 7, 8 stotina stranica, onda se ne bi pozivao na Brunu Bušića. Jer Bruno Bušić стоји upravo iza ovoga što sam ja rekao.

PREDsjEDNIK:

Hvala. Uvaženi kolega Radoš.

JOZO RADOŠ:

Dakle, gospodin Đapić moju izjavu stavlja u usta i HSLS-u ja sam govorio u osobno ime, a pogotovo šestorici to nikako ne dolazi u obzir. Moja izjava nije bila povezivanje HDZ-a sa HSP-om, nego ostruktna činjenica da je jedan istaknuti član HDZ-a taj zakon u jednom dijelu smatrao dobrodošlim i što se radi o elementima prljave političke trgovine. To je moja teza i kod toga ostajem.

PREDsjEDNIK:

Dajem na glasovanje prigovor uvaženog zastupnika Dubravka Jelčića, da se iz dnevnog reda izostavi prijedlog Zakona o otklanjanju posljedica totalitarnog komunističkog režima.

Tko je za ovaj prigovor? Hvala.

Tko je protiv?

77 je glasovalo za to da se ovaj zakon izostavi iz dnevnog reda. Prema tome, prihvatiло je prigovor, a samo dva glasa su bila za.